

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 270/2024-88

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu [REDACTED] a zo sudcov [REDACTED] a [REDACTED] (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavných sťažnostiach sťažovateľky 1. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, a sťažovateľov 2. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 3. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 4. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 5. [REDACTED], [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 6. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 7. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 8. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 9. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 10. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 11. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 12. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 13. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 14. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], 15. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 16. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], 17. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], zastúpených [REDACTED], advokátom, [REDACTED], sťažovateľa 18. [REDACTED], narodeného [REDACTED], [REDACTED], a sťažovateľky 19. [REDACTED], narodenej [REDACTED], [REDACTED], zastúpenej URBAN & PARTNERS s.r.o., advokátska kancelária, Červeňova 15, Bratislava, proti postupu Mestského súdu Bratislava IV v konaní sp. zn. B1-10C/151/2008 (predtým Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 10C/151/2008) a proti postupu Krajského súdu v Bratislave v konaní sp. zn. 2Co/93/2017 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-10C/151/2008 (predtým Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 10C/151/2008) **bolo porušené** základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2

Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

2. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-10C/151/2008 (predtým Okresného súdu Bratislava I v konaní sp. zn. 10C/151/2008) **bolo porušené** základné právo sťažovateľiek 1 a 19 na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd.

3. Postupom Krajského súdu v Bratislave v konaní vedenom pod sp. zn. 2Co/93/2017 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky 19 na prerokovanie jej vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 38 ods. 2 Listiny základných práv a slobôd a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

4. Postupom Mestského súdu Bratislava IV v konaní vedenom pod sp. zn. B1-10C/151/2008 **bolo porušené** základné právo sťažovateľky 19 na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a podľa čl. 36 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.

5. Mestskému súdu Bratislava IV **prikazuje**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. B1-10C/151/2008 konal bez zbytočných prietáhov.

6. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadost'učinenie v sume každému po **3 500 eur**, ktoré **je** im Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadost'učinenie v sume **3 000 eur**, ktoré **je** jej Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu. [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadost'učinenie v sume **500 eur**, ktoré **je** jej Krajský súd v Bratislave **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

8. [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadost'učinenie v sume každému po **2 245 eur**, ktoré **je** im Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

9. [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadost'učinenie v sume **2 080 eur**, ktoré **je** jej Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

10. [REDAKOVANÉ] **priznáva** finančné zadost'učinenie v sume **500 eur**, ktoré **je** jej Mestský súd Bratislava IV **povinný** zaplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

11. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľom 2 až 17 trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľov 2 až 17 do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

12. Mestský súd Bratislava IV **je povinný** nahradiť sťažovateľke 19 trovy konania v sume **856,75 eur** a zaplatiť ich právnomu zástupcovi sťažovateľky 19 do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

13. Vo zvyšnej časti ústavným sťažnostiam **n e v y h o v u j e .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavné sťažnosti sťažovateľov a skutkový stav veci

1. Ústavnému súdu bola 19. marca 2024 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľky 1 vo veci namietaného porušenia jej základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a podľa čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“) a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“), základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. B1-10C/151/2008 (predtým okresného súdu v konaní sp. zn. 10C/151/2008). Sťažovateľka 1 navrhuje prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, priznať jej finančné zadostučinenie v sume 15 000 eur a náhradu trov konania. Navrhuje, aby ústavný súd prejednal jej ústavnú sťažnosť mimo poradia vzhľadom na celkové trvanie napadnutého konania.

2. Ústavnému súdu bola 22. marca 2024 doručená ústavná sťažnosť sťažovateľov 2 až 18 vo veci namietaného porušenia ich základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy, základného práva na prerokovanie vecí bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom mestského súdu v napadnutom konaní. Sťažovatelia 2 až 18 navrhujú prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov v napadnutom konaní, priznať im finančné zadostučinenie každému v sume po 25 000 eur a náhradu trov konania.

3. Ústavný súd uznesením č. k. PLs. ÚS 28/2024-5 z 3. apríla 2024 spojil ústavné sťažnosti sťažovateľov 1 až 18 na spoločné konanie.

4. Z ústavných sťažností a ich príloh vyplýva, že sťažovatelia 1 až 18 ako žalobcovia sa žalobou doručenou 4. septembra 2008 pôvodne okresnému súdu domáhali proti žalovaným určenia, že sťažovatelia sú podielovými spoluvlastníkmi špecifikovaných priestorov nachádzajúcich sa na prízemí, v suteréne a na druhom podzemnom podlaží domu na [REDACTED], [REDACTED] a [REDACTED] v Bratislave.

5. Okresný súd rozsudkom č. k. 10C/151/2008-609 z 12. októbra 2016 (v znení opravného uznesenia č. k. 10C/151/2008-638 zo 14. októbra 2016) žalobe sťažovateľov vyhovel v celom rozsahu a priznal im náhradu trov konania.

6. Proti rozsudku okresného súdu podali žalovaní odvolanie, o ktorom rozhodol krajský súd uznesením č. k. 2Co/93/2017-795 z 31. júla 2019 tak, že rozsudok zrušil a vec vrátil na ďalšie konanie. Okresnému súdu uložil povinnosť, aby vo vzťahu k sťažovateľom ako žalobcom odstránil vady žaloby [chýbajúce údaje v rozsahu rodnej priezvisko, dátum narodenia, rodné číslo, bydlisko (v čase začatia konania a súčasnosti); v prípade, že sťažovateľom ako žalobcom v súčasnosti už nesvedčí v konaní aktívna vecná legitímácia, je potrebné, aby oznámili svojich právnych nástupcov, pri ktorých uvedú rovnaké skutočnosti s návrhom na procesný postup, uvedú, prečo sa tak stalo, a označia a predložia dôkazy; každý zo sťažovateľov uvedie, akého spoluvlastníckeho podielu sa na predmete sporu k jeho celku domáha a na akom skutkovom základe; doplnia splnomocnenia, resp. ich neúplné časti]. Sťažovatelia svoju povinnosť splnili a žalobu príslušným spôsobom doplnili.

7. Sťažovatelia 2 až 18 vo svojej ústavnej sťažnosti uviedli, že s napadnutým konaním súvisí rozsudok Okresného súdu Bratislava III č. k. 34C/148/01-413 z 11. apríla 2008 (právoplatný 21. mája 2008), ktorým sa vyriešila podstatná prejudiciálna otázka platnosti kúpnej zmluvy a jej dodatku, na základe ktorej boli žalovaní zapísaní na list vlastníctva. Ustálilo sa, že predmetná kúpna zmluva a jej dodatok sú absolútne neplatné právne úkony z dôvodu, že odporujú svojím obsahom zákonu Národnej rady Slovenskej republiky č. 182/1993 Z. z. o vlastníctve bytov a nebytových priestorov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon č. 182/1993 Z. z.“).

8. Sťažovateľka 1 v doplnení ústavnej sťažnosti doručenom 25. marca 2024 uviedla, že 25. marca 2024 sa vo veci uskutočnilo pojednávanie, ktoré mestský súd odročil na 3. jún 2024 na účely doručenia uznesenia o pripustení zmeny petitu všetkým stranám. Mestský súd vyhovel návrhu sťažovateľov na doplnenie dokazovania (vyžiadanie historického výpisu listu vlastníctva z katastra nehnuteľností). Tiež uviedla, že v konaní ide o nerozlučné procesné spoločenstvo podľa § 77 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“), ktoré vyplýva z § 13 ods. 1, § 19 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z.

9. Sťažovatelia 1 až 18 namietajú, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené ani po uplynutí takmer 16 rokov od podania žaloby pôvodne okresnému súdu.

10. Sťažovateľka 1 v doplnení ústavnej sťažnosti doručenom 13. mája 2024 rozšírila petit ústavnej sťažnosti tak, že žiadala vysloviť porušenie svojho základného práva vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a svojho práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 2Co/93/2017. Sťažovateľka 1 navrhuje priznať jej navyše primerané finančné zadost'učinenie v sume 3 000 eur, na ktorého zaplatenie by bol zaviazaný krajský súd.

11. Sťažovateľka 1 v doplnení ústavnej sťažnosti doručenom 16. mája 2024 poukazuje na to, že napadnuté konanie v skutočnosti začalo v roku 2002, čo preukazuje priloženými prílohami. Od 23. apríla 2002 teda ubehlo „22 rokov, 3 týždne a 2 dni“, pričom napadnuté konanie nie je právoplatne skončené. Uvedená skutočnosť je skutkovým a právnym dôvodom na rozšírenie petitu ústavnej sťažnosti a tiež zvýšenie požadovanej sumy finančného zadosťučinenia.

12. Sťažovateľka 1 takto navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že k porušeniu označených práv došlo postupom mestského súdu v napadnutom konaní (pôvodne okresného súdu v konaní sp. zn. 10C/151/2008) a „pôvodne v súdnom konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava I pod. sp. zn. 17C/39/02 a súčasne pôvodne v súdnom konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava III pod. sp. zn. 8C/96/02)“ a postupom krajského súdu v napadnutom konaní sp. zn. 2Co/93/2017, „ako aj v pôvodne vedenom súdnom konaní pred Krajským súdom v Bratislave ako odvolacím súdom voči súdnemu konaniu vedenému pred Okresným súdom Bratislava I pod. sp. zn. 17C/39/02 a voči súdnemu konaniu vedenému pred Okresným súdom Bratislava III pod. sp. zn. 8C/96/02“. Sťažovateľka 1 navrhuje, aby jej bolo priznané primerané finančné zadosťučinenie v celkovej sume 22 000 eur, pričom mestský súd má byť zaviazaný v sume 17 000 eur a krajský súd v sume 5 000 eur.

13. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 270/2024-36 z 28. mája 2024 prijal ústavné sťažnosti sťažovateľov 1 až 18 na ďalšie konanie v celom rozsahu.

14. Zároveň bola ústavnému súdu 3. mája 2024 doručená (16. mája 2024 a 4. júna 2024 doplnená) ústavná sťažnosť sťažovateľky 19, ktorou sa domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny, práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny, práva na spravodlivý proces podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, základného práva vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 ústavy a podľa čl. 11 ods. 1 listiny a práva pokojne užívať svoj majetok podľa čl. 1 dodatkového protokolu postupom mestského súdu a krajského súdu v napadnutých konaniach. Navrhuje prikázať mestskému súdu konať bez zbytočných prietáhov, priznať jej finančné zadosťučinenie vo výške 35 000 eur a náhradu trov konania.

15. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 349/2024-27 z 18. júna 2024 ústavnú sťažnosť sťažovateľky 19 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu. Následne veci vedené ústavným súdom pod sp. zn. I. ÚS 270/2024 (ústavné sťažnosti sťažovateľov 1 až 18, pozn.) a pod sp. zn. I. ÚS 349/2024 (Rvp 1175/2024; ústavná sťažnosť sťažovateľky 19, pozn.) spojil na spoločné konanie, ktoré bude ďalej vedené pod sp. zn. I. ÚS 270/2024.

II.

Argumentácia sťažovateľov

16. Sťažovatelia vo svojich ústavných sťažnostiach namietajú, že napadnuté konanie nie je právoplatne skončené ani po uplynutí 16 rokov od podania žaloby pôvodne okresnému súdu. Tým nepochybne došlo k zbytočným prietahom v napadnutom konaní a zároveň aj k porušeniu ich vlastníckeho práva. Sťažovateľky 1 a 19 tiež argumentujú, že postupom súdu prvej inštancie im bola efektívne odopretá spravodlivosť, namietajú tiež, že k zbytočným prietahom prispel aj krajský súd ako odvolací súd.

17. Sťažovateľka 1 uvádza, že predmetom napadnutého konania je spor o určenie spoluvlastníckeho práva k časti nehnuteľnosti, ide o majetkový spor patriaci do bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Napadnuté konanie môže vykazovať istú mieru skutkovej zložitosti z dôvodu opakovanej zmeny na strane žalobcov a žalovaných, ani táto okolnosť nemôže ospravedlniť celkové trvanie napadnutého konania. Vyšší počet strán sporu nie je prvkom zložitosti veci. Napadnuté konanie má veľkú dôležitosť pre sťažovateľku 1 z dôvodu pretrvávajúcej právnej neistoty, psychického vyčerpania, finančných nákladov spojených s vedením konania. Okrem uvedeného zdevastovaný stav nebytového priestoru znehodnocuje aj hodnotu jej bytu, v ktorom býva s rodinou a do ktorého investovala finančné prostriedky. Nebytový priestor chátra a v dôsledku súdneho sporu ho nemožno užívať a prípadne ďalej komerčne prenajímať. Relevantné je tiež to, že na strane sťažovateľov ako žalobcov od začiatku stáli osoby vyššieho veku a tiež s vážnymi zdravotnými problémami, pričom tieto okolnosti odôvodňujú potrebu rýchlejšieho prejednaní predmetnej veci.

18. Sťažovateľka 1 svojim správaním nijako neprispela k celkovému trvaniu napadnutého konania. Na jej ťarchu nemožno pričítať ani jej procesnú aktivitu.

19. V napadnutom konaní došlo k opakovanej zmene zákonného sudcu, čo viedlo k predlžovaniu napadnutého konania. Súd prvej inštancie opakovane odročoval pojednávania, pričom nový termín stanovil v neprimerane dlhých intervaloch. Neefektívny a nesústreďený postup súdu prvej inštancie je zjavný z doterajšej dĺžky napadnutého konania.

20. Vzhľadom na celkovú dĺžku napadnutého konania nie je rozhodujúce uvedené body podrobnejšie hodnotiť, ako uvádza sťažovateľka 1 s odkazom na judikatúru ústavného súdu (II. ÚS 432/2022).

21. Celkové trvanie napadnutého konania má za následok aj porušenie vlastníckeho práva sťažovateľky 1 a jej základného práva na súdnu a inú právnu ochranu a práva na spravodlivý proces. Neprávoplatné meritórne rozhodnutie súdu prvej inštancie vytvára legitímne očakávanie u sťažovateľky 1, ktoré možno vnímať ako majetok v zmysle čl. 1 dodatkového protokolu.

22. Sťažovateľka 1 vo vzťahu k postupu krajského súdu v napadnutom konaní poukazuje na to, že o odvolaní žalovaných proti rozsudku okresného súdu z 12. októbra 2016 rozhodoval viac ako 2 roky a 9 mesiacov. Sťažovateľka 1 žiada, aby ústavnou sťažnosťou napadnuté konanie bolo preskúmané ako celok, a to s dôrazom na judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej aj „ESLP“).

23. Vymedzené skutkové okolnosti odôvodňujú podľa sťažovateľky 1 aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia. Výška finančného zadosťučinenia nemá byť príliš nízka, svojou výškou má na štát pôsobiť „*generálno-preventívne a výstražne...*“.

24. Pokiaľ ide o určenie výšky primeraného finančného zadosťučinenia, sťažovateľka 1 poukazuje na metódu výpočtu, ktorú uviedol ESLP v rozsudku vo veci Apicella proti Taliansku z 29. 3. 2006, podľa tohto výpočtu by sa malo vychádzať z „*výpočtového základu v sume medzi 1.000,- až 1.500,- EUR za rok konania (nie za rok prieťahu)*“.

25. Sťažovatelia 2 až 18 tiež uvádzajú, že napadnuté konanie nie je právne ani skutkovo zložité, osobitne v tom kontexte, že o absolútnej neplatnosti kúpnej zmluvy ako prejudiciálnej otázky bolo už právoplatne rozhodnuté. Poukazujú tiež na princíp právnej istoty a doktrínu legitímnych očakávaní na rozhodnutie v primeranej lehote. Predmetom napadnutého konania je ochrana

vlastníckeho práva, ku ktorého porušeniu došlo aj postupom súdu prvej inštancie v napadnutom konaní, keď už v roku 2008 bolo právoplatne rozhodnuté o neplatnosti zmluvy, na základe ktorej boli žalovaní zapísaní ako spoluvlastníci sporných nehnuteľností. Aj v dôsledku postupu súdu prvej inštancie sťažovatelia 2 až 18 „nemôžu riadne užívať ich spoločný majetok, ktorý už takmer 25 rokov neustále chátra.“.

26. V prerokúvanej veci ide o extrémne dlhé konanie zo strany všeobecného súdu, čo už samo osebe odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (III. ÚS 346/2023) bez potreby skúmať jednotlivé kritériá, podľa ktorých sa posudzuje existencia zbytočných prietáhov.

27. Sťažovatelia 2 až 18 pri výške primeraného finančného zadost'učinenia poukazujú na judikatúru ESLP (Apicella proti Taliansku, Zullo proti Taliansku, Cocchiarella proti Taliansku, Sürmeli proti Nemecku, Engelhardt proti Slovenskej republike, Zongorová proti Slovenskej republike a Ďurech a ďalší proti Slovenskej republike), na stanovisko občianskoprávneho a obchodného kolégia Najvyššieho súdu Českej republiky sp. zn. Cpjn 206/2010 z 13. apríla 2011 a na medziročnú infláciu.

28. Sťažovatelia 2 až 18 poukazujú na to, že v dôsledku súdneho konania nemôžu sporné nehnuteľnosti užívať. Predmetné nehnuteľnosti, ktoré sa nachádzajú v lukratívnej časti Bratislavy, by mohli výhodne prenajímať. Žalovaní bránili sťažovateľom 2 až 18 vykonávať aj akékoľvek opravy sporných nehnuteľností, čo viedlo k ich poškodeniu, preto budú potrebné značné náklady pri navrátení do pôvodného stavu. Obdobne celá situácia komplikovala aj možnosť rekonštrukcie bytového domu ako takého. Všetky tieto okolnosti tiež odôvodňujú priznanie primeraného finančného zadost'učinenia.

29. Sťažovateľka 19 vo svojej ústavnej sťažnosti zdôrazňuje, že konanie pred mestským (pôvodne okresným) súdom a krajským súdom tvorí jeden celok. Trvanie odvolacieho konania (vzhľadom na závery zrušujúceho uznesenia) možno podľa jej názoru pripísať na vrub mestskému súdu. Predmetom konania je majetkový spor patriaci do bežnej rozhodovacej činnosti všeobecných súdov. Napadnuté konanie môže vykazovať istú mieru zložitosti, keďže došlo k viacerým zmenám na strane žalobcov i žalovaných, čo však nemôže ospravedlniť celkovú dĺžku napadnutého konania v trvaní 15 rokov a 8 mesiacov bez meritórneho rozhodnutia, ktorá je ústavne nesúladná a v rozpore s judikatúrou ESLP. Žalobcovia vrátane sťažovateľky 19 majú vyšší vek a zdravotné problémy. K dĺžke napadnutého konania sťažovateľka 19 svojím správaním neprispela. Namieta nečinnosť, no zároveň aj neefektívny a nesústredený postup mestského (predtým okresného) súdu, o čom svedčí aj zrušujúce uznesenie krajského súdu. Zdôrazňuje, že v prípade extrémnych prietáhov (ktoré možno počítať v desiatkach rokov) už faktory dôležité pre posúdenie prietáhov v konaní (zložitosť veci, správanie účastníkov konania a postup súdu) strácajú na význame (II. ÚS 432/2022). Napriek uvedenému poukazuje na význam napadnutého konania, ktoré má negatívny dopad na jej psychickú stránku i finančnú situáciu. Nebytové priestory (ku ktorým je podielové spoluvlastníctvo predmetom napadnutého konania) dlhodobo chátrajú, nemožno ich využívať a zároveň ovplyvňujú hodnotu bytov v bytovom dome, v ktorom sťažovateľka 19 žije. Z uvedených dôvodov napadnutým postupom všeobecných súdov nedochádza iba k porušeniu jej základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, ale zároveň aj k porušeniu základného práva vlastníť majetok a základného práva na súdnu ochranu.

30. Sťažovateľka 19 v doplnení ústavnej sťažnosti poukazuje na to, že napadnuté konanie v skutočnosti začalo v roku 2002, odkedy ubehlo viac ako 22 rokov, pričom napadnuté konanie nie je právoplatne skončené, a preto navrhuje, aby ústavný súd rozhodol, že k porušeniu označených práv došlo postupom mestského súdu v napadnutom konaní a „pôvodne v súdnom konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava I pod. sp. zn. 17C/39/02 a súčasne pôvodne v súdnom konaní vedenom pred Okresným súdom Bratislava III pod. sp. zn. 8C/96/02)“ a postupom krajského súdu v napadnutom konaní, „ako aj v pôvodne vedenom súdnom konaní pred Krajským súdom v Bratislave ako odvolacím súdom voči súdnemu konaniu vedenému pred Okresným súdom Bratislava I pod. sp. zn. 17C/39/02 a voči súdnemu konaniu vedenému pred Okresným súdom Bratislava III pod. sp. zn. 8C/96/02“.

31. Návrh na priznanie finančného zadosťučinenia sťažovateľka 19 odôvodňuje v zásade totožne ako sťažovateľka 1, a to predovšetkým odkazom na judikatúru ústavného súdu a EŠLP.

32. Po prijatí ústavných sťažností na ďalšie konanie sťažovateľka 1 a sťažovateľka 19 doručili 11. júla 2024 ústavnému súdu ďalšie doplnenie svojich ústavných sťažností. Zhodne poukázali na to, že mestský súd na pojednávaní 3. júla 2024 určil ďalší termín pojednávania na 28. október 2024, t. j. vo veci nebolo rozhodnuté. Od 23. apríla 2002 takto uplynula ústavne neakceptovateľná doba 22 rokov. V dôsledku toho sa sťažovateľka 1 domáha finančného zadosťučinenia celkovo v sume 33 000 eur (30 000 eur vo vzťahu k mestskému súdu a 3 000 eur vo vzťahu ku krajskému súdu) a sťažovateľka 19 finančného zadosťučinenia celkovo v sume 37 000 eur (32 000 eur vo vzťahu k mestskému súdu a 5 000 eur vo vzťahu ku krajskému súdu).

33. Po prijatí ústavných sťažností na ďalšie konanie sťažovateľka 1 a sťažovateľka 19 doručili 16. septembra 2024 ústavnému súdu ďalšie doplnenie svojich ústavných sťažností. Zhodne poukázali na to, že mestský súd na pojednávaní 3. júla 2024 určil ďalší termín pojednávania na 28. október 2024, t. j. vo veci nebolo rozhodnuté. Od 23. apríla 2002 takto uplynula ústavne neakceptovateľná doba 22 rokov. V dôsledku toho sa sťažovateľka 1 domáha finančného zadosťučinenia celkovo v sume 33 500 eur (30 500 eur vo vzťahu k mestskému súdu a 3 000 eur vo vzťahu ku krajskému súdu) a sťažovateľka 19 finančného zadosťučinenia celkovo v sume 35 500 eur (32 500 eur vo vzťahu k mestskému súdu a 3 000 eur vo vzťahu ku krajskému súdu).

34. Sťažovateľka 19 doplnila ústavnú sťažnosť tiež podaním doručeným 16. októbra 2024, v ktorom poukazuje na to, že mestský súd nariadil pojednávanie na 28. október 2024, pričom stav právnej neistoty stále trvá a neskončí ani po prípadnom vyhlásení rozsudku, a to aj vzhľadom na potrebu rozhodnúť o trovách konania. Vzhľadom na uvedené upravuje petit ústavnej sťažnosti tak, že sa domáha finančného zadosťučinenia 18 000 eur od mestského súdu a 3 000 eur od krajského súdu.

III.

Vyjadrenia mestského súdu a krajského súdu

III.1. Vyjadrenie mestského súdu:

35. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavným sťažnostiam vyjadril podaním sp. zn. 1SprV/427/2024 zo 14. júna 2024 podpredseda mestského súdu, ktorý v plnom rozsahu odkázal na priložené vyjadrenie zákonnej sudkyne, s ktorým sa stotožnil.

36. K ústavným sťažnostiam sa vyjadrila podaním zo 7. júna 2024 aj zákonná sudkyňa, ktorá ústavné sťažnosti považuje za nedôvodné vzhľadom na to, že opätovnému meritórnemu rozhodnutiu bránili procesné dôvody – opakované zmeny na strane žalobcov a s tým spojená potreba rozhodnúť o týchto zmenách, a to aj vzhľadom na právny názor odvolacieho súdu, podľa ktorého na strane žalobcov (eventuálne žalovaných) musia vystupovať všetci vlastníci bytov a nebytových priestorov.

37. Vzhľadom na „*absolútne neprimeraný*“ počet vecí mestský súd nie je schopný nariadiť pojednávanie v kratších časových intervaloch. Prevažné dôvody odročenia pojednávania pritom boli procesné návrhy žalobcov (sťažovateľov) na pripustenie vstupu ďalších účastníkov do konania. V prípade posledného odročenia išlo o návrh právneho zástupcu sťažovateľky 1 na doplnenie dokazovania.

38. Poukázala tiež na to, že sťažovateľka 1, sťažovatelia 8 a 9 vstúpili do konania 2. júna 2022 a sťažovatelia 4, 11 a 15 vstúpili do konania 2. februára 2022, preto súd prvej inštancie nemohol porušiť ústavné právo na prerokovanie ich vecí bez zbytočných prieťahov.

39. Zákonná sudkyňa uvádza, že v predmetnej veci nedošlo k zmene zákonného sudcu, pojednávanie nebolo nariadené na 2. október 2023, ale na 4. október 2023 a na základe žiadosti žalobcov doručenej 28. septembra 2023 (návrh na vstup ďalších žalobcov) bolo odročené na 25. marec 2024.

40. Súd prvej inštancie prvýkrát rozhodol rozsudkom 12. októbra 2016. Krajskému súdu bola vec predložená 13. apríla 2017 a následne kasačné uznesenie krajského súdu bolo súdu prvej inštancie doručené 10. septembra 2019. Namietané prieťahy vo vzťahu k obdobiám nečinnosti od 31. mája 2018 do 4. februára 2019 a od 24. júna 2019 do vrátenia veci súdu prvej inštancie 10. septembra 2019 nie sú obdobiami, keď konal súd prvej inštancie, keďže v tomto období konal krajský súd ako odvolací súd. Po vrátení veci súd prvej inštancie obratom vyzval žalobcov na špecifikáciu potrebných identifikačných údajov a na špecifikáciu petitu žaloby (realizujúc pokyn odvolacieho súdu). Žalobcovia až po opakovaných výzvach doručili požadované písomné podanie. Argumentácia v ústavných sťažnostiach sa vo viacerých oblastiach nevzťahuje na napadnuté konanie. Súd prvej inštancie neustále kontroloval stav konania a vyzýval strany sporu, aby postupovali podľa právneho názoru odvolacieho súdu v kasačnom uznesení.

41. Predmet konania patrí do bežnej agendy civilných súdov, avšak veľký počet strán sporu sťažuje postup súdu v konaní. Právna úprava vyžaduje, aby v konaní vystupovali všetci spoluvlastníci, pričom v napadnutom konaní sa neustále mení procesný stav v dôsledku zmien na strane žalobcov, čo sťažuje postup v konaní. Ide o objektívnu okolnosť, ktorú nemožno pričítať na ťarchu súdu prvej inštancie. Súd prvej inštancie konal efektívne a sústredene, avšak špecifikované zmeny procesného stavu zabraňovali vec doteraz právoplatne rozhodnúť.

42. Postup v napadnutom konaní ovplyvnila aj pandémia ochorenia COVID-19 v tom, že pre prijaté opatrenia súd prvej inštancie skutočne nemohol konať. Uvedené napokon viedlo aj ku sklzom v ďalších súdnych konaniach.

43. K námietke vznikajúcich trov právneho zastúpenia poukázala na to, že viacerí sťažovatelia sú v konaní od roku 2022. Navyše v predmetnej veci nejde o povinné právne zastúpenie.

44. K doplneniu ústavnej sťažnosti sťažovateľky 1 poukázala na to, že žaloba bola súdu prvej inštancie doručená 4. septembra 2008, preto je neopodstatnená argumentácia, že konanie začalo už v roku 2002. Uvedené obdobie nespadá do obdobia vedenia súdneho konania, absentuje špecifikácia tohto obdobia, predmet riešenia a subjekt, ktorý vec riešil, a taktiež okruh strán sporu v danom období.

45. Súd prvej inštancie vo veci rozhodol rozsudkom 12. októbra 2016, proti ktorému podali žalovaní odvolanie. Krajský súd rozhodol uznesením 31. júla 2019 a spis bol súdu prvej inštancie vrátený 10. septembra 2019. Následne súd prvej inštancie konal aktívne, realizoval úkony vyplývajúce z právneho názoru odvolacieho súdu, bol pripravený opäť meritórne rozhodnúť, musel však reagovať na procesné návrhy žalobcov. Zákonná sudkyňa predpokladá, že na pojednávaní 3. júla 2024 vyhlási vo veci rozsudok.

46. Ústavnú sťažnosť považuje „za absolútne nedôvodnú, práve naopak šikanóznou, keďže súd nemohol vo veci rozhodnúť z objektívnych dôvodov, čo je stranám sporu zrejmé“, postup súdu prvej inštancie bol v súlade s procesnými a hmotnými právnymi predpismi. Pôvodne konajúci okresný súd bol neprimerane často predmetom sťažností na prietahy v konaní, čo konštatoval aj ústavný súd. Išlo však o dlhodobé a chronické problémy, ktoré nemôžu vyriešiť jednotliví sudcovia, ide o vec, ktorou by sa malo zaoberať rezortné ministerstvo.

47. Zákonná sudkyňa navrhuje nariadiť vo veci ústne pojednávanie, ktoré je podľa nej spôsobilé prispieť k ďalšiemu objasneniu veci a objasneniu otázky namietaného porušenia označených práv sťažovateľov.

III.2. Vyjadrenie krajského súdu:

48. Na výzvu ústavného súdu sa k ústavným sťažnostiam vyjadril podaním sp. zn. 1SprV/228/2024 z 26. júla 2024 predseda krajského súdu, ktorý v plnom rozsahu odkázal na vyjadrenie predsedníčky senátu, ktorý rozhodoval vo veci odvolania žalovaných. Vo vzťahu k napadnutému konaniu krajského súdu nepovažoval ústavné sťažnosti za dôvodné a netrval ani na nariadení ústneho pojednávania.

49. Predsedníčka senátu v prvom rade poukázala na to, že sťažovatelia vo vzťahu k postupu krajského súdu v napadnutom konaní nepodali sťažnosť na prietahy v konaní predsedovi súdu.

50. Predmetná vec bola doručená odvolaciemu súdu 13. apríla 2017, pričom vec bola pridelená senátu (vytvorenému s účinnosťou od 1. mája 2017) 12. mája 2017. Dňa 31. júla 2019 odvolací súd rozhodol uznesením, ktorým zrušil rozsudok okresného súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie. Predsedníčka senátu podrobne poukazuje na dôvody zrušenia rozsudku okresného súdu. Vzhľadom na to, že predmetom konania bolo určenie podielového spoluvlastníctva k nehnuteľnosti ako samostatnej veci, bolo potrebné aby žaloba už v čase podania obsahovala náležitosti, ktoré vyžadoval zákon č. 162/1995 Z. z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (katastrálny zákon) v znení neskorších predpisov, aby v prípade úspechu žalobcov tieto náležitosti boli uvedené v rozsudku tak, aby tento bol spôsobilý na zápis do katastra nehnuteľností. V tomto smere krajský súd osobitne vytkol, že žalobcovia neuviedli svoje rodné priezviská, dátum narodenia, rodné číslo, trvalý pobyt a spoluvlastnícky podiel vyjadrený zlomkom, ktorého sa každý domáhal. Viacerí žalobcovia, ktorí neboli manželmi, sa domáhali podielového

spoluvlastníctva v jednom podiele, pričom neuviedli vzájomný podiel v rámci daného podielu. Tieto údaje neboli v žalobe, neboli teda obsiahnuté ani v rozsudku okresného súdu. Rozsudok je pritom podkladom pre zápis do katastra nehnuteľností, pričom okresný úrad v záznamovom konaní nie je oprávnený dopĺňať chýbajúce údaje, ale je povinný verejnú listinu zapísať tak, ako mu bola predložená. Rozsudok okresného súdu v tomto zmysle bol nevykonateľný, keďže predmetné údaje absentovali vo výroku, a to z dôvodu neúplnej žaloby.

51. Odvolací súd uviedol právny názor, podľa ktorého v konaní išlo o nerozlučné procesné spoločenstvo podľa § 77 CSP vyplývajúce z § 13 ods. 1 a § 19 ods. 1 zákona č. 182/1993 Z. z. V predmetnej veci boli pritom stranou sporu len niektorí vlastníci bytov a nebytových priestorov v bytovom dome. Rozsudok sa musí vzťahovať na všetkých účastníkov právneho vzťahu (§ 77 CSP), stranami sporu preto musia byť všetci vlastníci bytov a nebytových priestorov (či už ako žalobcovia, alebo žalovaní). Ak sa konania nezúčastnia všetci spoluvlastníci, nemôže byť žalobe vyhovené pre nedostatok vecnej legitímácie vyplývajúcej z hmotného práva. Pasívne vecne legitimovaným je len ten, kto je ako vlastník nehnuteľnosti zapísaný v katastri nehnuteľností.

52. Ďalej odvolací súd vytkol, že v spise absentovali plnomocenstvá od niektorých strán, resp. boli predložené neúplné plnomocenstvá, čo viedlo aj k nemožnosti odstrániť nedostatky v doručovaní. Pre tieto procesné nedostatky neboli splnené základné podmienky konania (aktívna a pasívna vecná legitímácia, dostatočné určenie strán sporu, riadne udelené plnomocenstvá, nadväzujúce nedostatky v doručovaní), odvolací súd sa nemohol zaoberať meritom veci a nemohol prípadne doplniť dokazovanie. Odvolací súd uložil súdu prvej inštancie, aby stranám poskytol priestor na odstránenie uvedených nedostatkov. Tiež mu uložil, aby v prípade úspechu žalobcov posúdil, či nimi uplatňovaný podiel je správny vzhľadom na to, že žalobcovia netvrdili, žeby predmet sporu bol predmetom zmluvy o prevode vlastníctva bytov a nebytových priestorov. Predmet sporu je samostatnou vecou, preto podiely spoluvlastníkov je potrebné počítať samostatne. Napokon žalobcovia mali tvrdiť a preukázať, že na určovacej žalobe majú naliehavý právny záujem.

53. Celkovú dĺžku napadnutého odvolacieho konania ovplyvnil vysoký počet pridelených vecí novovzniknutému senátu, pričom išlo aj o reštančné veci. Vybavovaniu bežnej agendy bránil aj vysoký počet neodkladných opatrení a zabezpečovacích opatrení, kde bolo potrebné rozhodnúť.

54. Predsedníčka senátu poukázala aj na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 450/2020-23 z 23. februára 2021, podľa ktorého účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov a ústavnej sťažnosti nie je pomenovanie príčiny prietáhov alebo vyvodenie zodpovednosti či posúdenie, že príčiny prietáhov sú objektívne alebo subjektívne. Účelom týchto inštitútov je primárne odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorom sa nachádza sťažovateľ. V čase rozhodovania ústavného súdu však stav právnej neistoty vo vzťahu k napadnutému odvolaciemu konaniu už neexistoval. Z hľadiska predmetu konania pritom vec nepatrila medzi veci s potrebou osobitnej alebo výnimočnej rýchlosti rozhodovania.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavných sťažností

55. Zákonná sudkyňa mestského súdu vo svojom vyjadrení navrhla, aby ústavný súd nariadil ústne pojednávanie, ktoré je podľa nej spôsobilé prispieť k ďalšiemu objasneniu veci.

56. Podľa § 58 ods. 1 písm. f) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústne pojednávanie sa uskutočňuje v konaní o ústavnej sťažnosti. Aj v konaní o ústavnej sťažnosti sa aplikuje prvá veta § 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde, podľa ktorej ústavný súd môže vo veciach podľa odseku 1 písm. d) až h) a k) upustiť od ústneho pojednávania, ak je na základe podaní účastníkov a spisov predložených ústavnému súdu zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Z uvedeného ustanovenia je zjavné, že v konaní o ústavnej sťažnosti ústavný súd nie je povinný nariadiť ústne pojednávanie, a to ani vtedy, ak o to sťažovateľ alebo iný účastník konania požiada. Stále je nariadenie ústneho pojednávania viazané na úvahu ústavného súdu a jeho záver, či od ústneho pojednávania možno očakávať ďalšie objasnenie veci.

57. Ústavný súd na základe dostupných podkladov dospel k záveru, že od ústneho pojednávania v prerokúvanej veci nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci. Všetci sťažovatelia dostali príležitosť uviesť všetko, čo považovali za potrebné, sťažovateľky 1 a 19 túto príležitosť využili aj v početných doplneniach ústavných sťažností, k ústavným sťažnostiam sa vyjadril mestský súd, zákonná sudkyňa mestského súdu, krajský súd a aj predsedníčka vo veci rozhodujúceho senátu. Ústavný súd má k dispozícii rozsiahly spis súdu prvej inštancie. Z týchto dôvodov ústavný súd nepovažoval za potrebné na prerokovanie ústavných sťažností nariadiť ústne pojednávanie. Prijaté ústavné sťažnosti preto prerokoval na neverejnom zasadnutí (§ 56 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

58. V úvode vecného posúdenia námietok sťažovateľov v ich ústavných sťažnostiach ústavný súd poukazuje na to, že zo súdneho spisu mestského súdu zistil, že ich postavenie strany v spore (účastníctvo) vzniklo v rôznom časovom období a na základe rôznych právnych skutočností. Bolo potrebné sa vysporiadať s uvedenými okolnosťami pre formulovanie predbežného záveru o tom, aké časové obdobie môžu jednotliví sťažovatelia v napadnutom konaní namietať.

59. Sťažovatelia 7, 10, 12, 16, 17 a 19 sú pôvodnými žalobcami v napadnutom konaní pôvodne okresného súdu, t. j. môžu namietať porušenie svojich práv od začiatku konania, t. j. od 4. septembra 2008.

60. V podobnom právnom postavení sú aj sťažovatelia 4, 11, 15 a 18, ktorí sa stali stranami v spore právoplatnosťou uznesenia z 2. februára 2022. Všetci títo sťažovatelia vstúpili do konania namiesto žalobcov, ktorí boli žalobcami od začiatku konania, na podklade hmotnoprávnej zmeny (kúpne zmluvy, resp. darovacia zmluva v prípade sťažovateľa 15). Rovnaký záver platí aj pre sťažovateľov 8 a 9, o ktorých rozhodol mestský súd uznesením z 2. júna 2022 tak, že s nimi pokračuje v konaní ako s dedičmi po zomrelom žalobcovi v 14. rade, ktorý bol žalobcom od začiatku konania.

61. Pokiaľ ide o sťažovateľku 1 táto sa stala stranou v spore právoplatnosťou uznesenia z 2. júna 2022. Sťažovateľka vstúpila do konania namiesto žalobcu v 60. rade (██████████). Žalobca v 60. rade podaním doručeným okresnému súdu 8. decembra 2021 navrhol pristúpenie do konania ako nová strana sporu podľa § 79 CSP. Žalobca v 60. rade sa stal stranou sporu právoplatnosťou uznesenia z 30. marca 2022, t. j. sťažovateľka 1 môže namietať porušenie svojich práv od uvedeného časového okamihu, keďže do konania vstúpila namiesto žalobcu v 60. rade.

62. Podaním doručeným okresnému súdu 2. apríla 2014 sťažovatelia 2, 3, 5, 6, 13 a 14 urobili návrh na to, aby boli pripustení do konania ako noví účastníci konania na strane žalobcov. Právoplatnosťou uznesenia z 1. augusta 2014 okresný súd pripustil do konania ako nových účastníkov (žalobcov) sťažovateľov 2, 3, 5, 13 a 14, ktorí môžu od tohto okamihu namietat' porušenie svojich práv v napadnutom konaní. Predmetným uznesením okresný súd návrh sťažovateľky 6 na vstup do konania zamietol, keďže okresnému súdu nedoručila súhlas so vstupom do konania na strane žalobcov. Sťažovateľka 6 svoj návrh zopakovala podaním doručeným 19. decembra 2014, pričom predložila aj súhlas so vstupom do konania. Účastníčkou konania sa stala právoplatnosťou uznesenia z 12. mája 2015, odkedy môže namietat' porušenie svojich práv v napadnutom konaní.

63. V tejto súvislosti ústavný súd akcentuje, že v prípade univerzálnej sukcesie, ako aj singulárnej sukcesie je potrebné osobitne prihliadať na skutočnosť, že obe vo svojej podstate znamenajú právne nástupníctvo, a teda zmenu v osobe subjektu určitého hmotnoprávneho a prípadne aj procesnoprávneho vzťahu, pričom momentom účinnosti sukcesie v existujúcom právnom vzťahu začne vystupovať subjekt nový. Rozdielnym je len rozsah práv a povinností, pretože kým singulárna sukcesia znamená nadobudnutie jednotlivého práva (povinnosti) alebo viacerých práv (povinností) presne vymedzených, univerzálna sukcesia znamená nadobudnutie všetkých práv (povinností), a teda aj hmotnoprávnych aj procesnoprávnych, a to priamo zo zákona. V prípade sukcesie singulárnej sa však na zmenu procesnoprávneho vzťahu vyvolanú zmenou hmotnoprávneho vzťahu vyžaduje rozhodnutie orgánu verejnej moci, napríklad súdu podľa § 80 CSP. Výsledkom tohto postupu je vždy zmena v osobe pôvodného subjektu (právneho predchodcu). Zmena subjektu konania na základe právnej skutočnosti (univerzálna sukcesia) a na základe rozhodnutia orgánu verejnej moci (singulárna sukcesia) nemôže spôsobovať priznanie zásadne rozdielneho obsahu alebo rozsahu práv týchto právnych nástupcov, pretože striktné vnímanie spôsobu právneho nástupníctva by viedlo k prílišnému právnomu formalizmu, a to za súčasného opomenutia esenciálnej skutočnosti, že vstupom subjektov do existujúceho konania nevzniká nový procesnoprávny vzťah, ale „nové subjekty“ sú právnymi nástupcami pôvodných subjektov konania, pokračujú v konaní s rovnakým predmetom a v konaní pred orgánom verejnej moci sa naďalej domáhajú svojich práv alebo určenia povinností (I. ÚS 371/2024, I. ÚS 264/2021, ZNaU č. 49/2021).

64. Vstupom do konania na miesto žalobcu alebo žalovaného nedochádza k pristúpeniu do konania (§ 79 CSP) a ani k intervencii (§ 81 a nasl. CSP), ale dochádza k absolútnemu nahradeniu pôvodného subjektu konania novým subjektom, ktorý vstupuje aj do jeho práv a povinností. Ten, kto vstupuje do konania, prijíma stav konania ku dňu jeho vstupu do konania (§ 80 ods. 1 a ods. 3 CSP), a teda si je vedomý aj existujúcich „výhod a nedostatkov“ prebiehajúceho konania (I. ÚS 264/2021).

65. Odlišne je potrebné vnímať pristúpenie do konania rozhodnutím súdu na základe § 79 CSP, resp. pôvodne na základe § 92 ods. 1 Občianskeho súdneho poriadku, keď vzniká nový procesnoprávny vzťah, t. j. vstup ďalšieho účastníka, resp. strany do sporu.

IV.1. K namietanému porušeniu základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote postupom mestského súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní:

66. Pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy si ústavný súd osvojil judikatúru ESLP k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 280/08, I. ÚS 326/2010).

67. Ústavný súd pri rozhodovaní o ústavných sťažnostiach namietajúcich porušenie už citovaných práv vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04).

68. Judikatúra ústavného súdu sa ustálila v tom, že otázka, či v konkrétnom prípade bolo alebo nebolo porušené základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov, sa skúma vždy s ohľadom na konkrétne okolnosti každého jednotlivého prípadu, a to najmä podľa týchto troch základných kritérií: právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, správanie účastníka súdneho konania (resp. strany v spore) a postup samotného súdu (napr. I. ÚS 41/02). V súlade s judikatúrou ESLP ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (napr. I. ÚS 19/00, I. ÚS 54/02, II. ÚS 32/02).

69. Ústavný súd vychádza tiež zo svojej konštantnej judikatúry, v zmysle ktorej zbytočné prietahy v konaní môžu byť zapríčinené nielen samotnou nečinnosťou všeobecného súdu, ale aj jeho neefektívnou činnosťou, teda takým konaním, ktoré nevedie efektívne k odstráneniu právnej neistoty (II. ÚS 32/03, IV. ÚS 267/04, IV. ÚS 182/08).

70. Vo vzťahu k namietanému porušeniu označených práv postupom mestského súdu v napadnutom konaní ústavný súd nepostupoval podľa uvedených kritérií, a to vzhľadom na extrémnu dĺžku konania v trvaní 16 rokov s absenciou právoplatného rozhodnutia vo veci, pretože ani právne či skutkovo náročnejší spor nesmie trvať v právnom štáte takúto dlhú dobu, lebo dôveryhodnosť justície tak trpí zásadným spôsobom. Takéto extrémne dlhé konanie zo strany všeobecného súdu *prima facie* odôvodňuje vyslovenie porušenia základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a rovnako aj práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote vo vzťahu k strane, ktorá je subjektom takéhoto konania.

71. Ústavný súd v tejto súvislosti konštatuje, že dĺžka súdneho konania by mala v „rozumnej miere“ zodpovedať intenzite faktorov, ktoré môžu konanie predlžovať (III. ÚS 577/2022, III. ÚS 704/2022, III. ÚS 190/2023). V súlade s judikatúrou ESLP je ukončenie súdneho konania v primeranom čase základným ľudským právom (rozsudok ESLP z 29. 5. 1986 vo veci Deumeland proti Nemecku, sťažnosť č. 9384/81).

72. Možno tak uzavrieť, že celková extrémna dĺžka trvania súdneho sporu na súde prvej inštancie výrazne vybočila z rámca požiadavky dosiahnutia konečného rozhodnutia vo veci v primeranej lehote a že ničím neospravedliteľným neefektívnym a nesústredeným postupom mestského súdu (pôvodne okresného súdu) v napadnutom konaní došlo k neprimeraným prieťahom, čím bolo porušené základné právo sťažovateľov na prerokovanie ich veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie ich záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu) a taktiež aj základné právo sťažovateľiek 1 a 19 na prerokovanie ich veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 38 ods. 2 listiny (bod 2 výroku tohto nálezu).

73. Je potrebné uviesť, že pri posudzovaní postupu mestského súdu a pôvodne okresného súdu ústavný súd nevyňal obdobie, keď konal krajský súd ako odvolací súd, teda efektívne posudzoval konanie mestského súdu (okresného súdu) a krajského súdu ako odvolacieho súdu ako jeden celok. Vo vzťahu k sťažovateľom 2 až 18 však ústavný súd nevyslovil porušenie označených práv aj postupom krajského súdu v špecifikovanom odvolacom konaní, a to z dôvodu, že títo sťažovatelia v petite svojej ústavnej sťažnosti postup krajského súdu výslovne nenamietali.

74. Vzhľadom na to, že v napadnutom konaní do času rozhodnutia ústavného súdu o ústavných sťažnostiach sťažovateľov mestský súd meritórne nerozhodol, ústavný súd požiadavke sťažovateľov, aby prikázal mestskému súdu v napadnutom konaní konať bez zbytočných prieťahov vyhovel tak, ako to je uvedené v bode 5 výroku tohto nálezu [§ 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde].

75. Sťažovateľky 1 a 19 namietajú tiež, že k zbytočným prieťahom a neprimeranej dĺžke konania prispel aj krajský súd svojím postupom v napadnutom odvolacom konaní. Možno súhlasiť s uvedenou námietkou, že k celkovej dĺžke napadnutého konania prispel aj krajský súd v napadnutom odvolacom konaní. Na tomto základe ústavný súd rozhodol, že postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní bolo porušené základné právo sťažovateľky 19 na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 3 výroku tohto nálezu). Ústavný súd v tomto prípade vyslovil porušenie zo strany prvostupňového súdu a aj zo strany odvolacieho súdu, pretože s ohľadom na celkový priebeh napadnutého konania bol postup týchto súdov vzájomne previazaný. Prvostupňový súd raz meritórne rozhodol, pričom krajský súd v napadnutom odvolacom konaní tento rozsudok okresného súdu zrušil a vec vrátil okresnému súdu na ďalšie konanie. V konečnom dôsledku teda z pohľadu ústavného súdu rozhodujúceho o ústavnej sťažnosti sťažovateľky 19 bolo potrebné zodpovednosť za prieťahy v 16-ročnom napadnutom konaní pripočítať obojom súdom. Konanie mestského súdu a jeho právneho predchodcu a krajského súdu vo vzťahu k sťažovateľke 19 posudzoval ústavný súd ako jeden celok, hoci z praktických dôvodov týkajúcich sa sťažovateľky 19 rozhodol v troch výrokoch nálezu (výroky 1 až 3).

76. Ústavný súd v okolnostiach prípadu vzhľadom na extrémnu dĺžku konania v tejto časti zvolil prístup prieskumu a posúdenia celkovej dĺžky trvania prieťahov na oboch inštanciách súdov z dôvodu, že aj ESLP posudzuje konanie ako jeden celok a prístup, pri ktorom sa neposudzuje konanie ako jeden celok, resp. sa neposudzuje celková dĺžka konania, považuje ESLP za príliš formalistický, ktorý nie je v súlade so zárukami čl. 6 ods. 1 dohovoru (rozsudok z 13. 10. 2009

vo veci Kiš proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 3673/05; rozsudok z 26. 6. 2009 vo veci Gajdoš proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 19304/04, rozsudok z 8. 10. 2013 vo veci Frigo proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 16111/11, rozsudok ESĽP z 31. 8. 2018 vo veci Balogh proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 35142/15, porov. tiež III. ÚS 694/2016, č. 22/2017, ZNaU, I. ÚS 123/2015, III. ÚS 603/2021, III. ÚS 40/2023 a i.).

77. Nad rámec veci ústavný súd v tejto súvislosti v súlade so svojou judikatúrou (napr. IV. ÚS 517/2021) považuje za potrebné dodať, že pri hodnotení toho, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ESĽP posudzuje dĺžku konania ako celok bez ohľadu na jednotlivé fázy konania (pozri napr. o. i. rozsudky ESĽP vo veciach Bubláková proti Slovenskej republike z 15. 2. 2011, Čičmanec proti Slovenskej republike z 28. 6. 2016). Treba však podotknúť, že ESĽP vo svojom rozhodovaní koná proti Slovenskej republike ako porušovateľovi práv a z toho dôvodu posudzovaná dĺžka konania ako celok je relevantná. Pri posudzovaní veci ústavným súdom v konaní podľa čl. 127 ústavy ústavný súd koná proti konkrétnemu porušovateľovi práv sťažovateľa v čase podania ústavnej sťažnosti. Ak sťažovateľkou 19 označený porušovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti v jej veci už rozhodol, nemohol byť v čase podania ústavnej sťažnosti porušovateľom práv sťažovateľky 19 na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov. Sťažovateľka 19 mala dostatočný časový priestor napadnúť ústavnou sťažnosťou porušenie svojich práv v čase, keď porušovateľ mal dispozíciu s vecou, a nie až *ex post*, keď už dĺžku konania (vzhľadom na skončenie veci u neho) nemohol porušovateľ nijako ovplyvniť (napr. vec bola vrátená súdu prvej inštancie, ktorý stále vo veci koná). Ústavný súd rešpektuje judikatúru ESĽP, musí však poznamenať, že v uvedenom náhľade na subjekt porušovateľa práv sťažovateľky 19 je medzi subjektom, ktorý je porušovateľom v konaní pred ESĽP, a porušovateľom v konaní pred ústavným súdom zásadný rozdiel. Ústavný súd totiž v tomto type konania nekoná proti Slovenskej republike, ale proti konkrétnemu porušovateľovi práv (v tomto prípade krajskému súdu). Ak účelom ústavnej sťažnosti je zjednanie nápravy smerujúcej k ukončeniu (priet'ahovej) veci v primeranej lehote, a tým k odstráneniu právnej neistoty sťažovateľa, nemožno na výsledok nahliadať len cez prizmu primeraného finančného zadosťučinenia, ktoré by nemalo byť ponímané ako výsledok a cieľ tohto konania, ale ako dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. napr. IV. ÚS 210/04). Ústavný súd však pri konkrétnych okolnostiach úplne nevylučuje aj spočítavanie dĺžky konania u rôznych porušovateľov (napr. IV. ÚS 81/2019, I. ÚS 103/2019, I. ÚS 282/2019), ako to je aj v tomto konkrétnom prípade.

78. Pokiaľ ide o sťažovateľku 1, táto vstúpila do konania ako žalobkyňa v 60. rade, o čom rozhodol okresný súd uznesením z 2. júna 2022. O vstup do konania požiadala podaním doručeným 23. mája 2022, pričom právnym základom jej účasti v napadnutom konaní bola singulárna sukcesia, keďže pôvodný žalobca v 60. rade [REDAKOVANÉ] previedol 22. marca 2022 kúpnu zmluvou byt č. 7 spolu s podielom na spoločných častiach a spoločných zariadeniach bytového domu na sťažovateľku 1. O pristúpení do konania pôvodného žalobcu v 60. rade rozhodol okresný súd uznesením z 30. marca 2022. Vzhľadom na singulárnu sukcesiu, ktorá je právnym základom účasti sťažovateľky 1, je potrebné jej právnu pozíciu posudzovať od právoplatnosti uznesenia okresného súdu z 30. marca 2022, keď bolo rozhodnuté o pristúpení žalobcu v 60. rade do konania.

Z uvedeného je zjavné, že sťažovateľka nemôže namietať porušenie označených práv postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní. Z tohto dôvodu nemožno uvažovať o porušení základného práva na prerokovanie jej veci bez zbytočných prieťahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a podľa čl. 38 ods. 2 listiny a práva na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru postupom krajského súdu v napadnutom konaní. Z uvedeného dôvodu ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky 1 v tejto časti nevyhovel (bod 13 výroku tohto nálezu).

79. Ústavný súd neakceptoval argumentáciu sťažovateľiek 1 a 19, že napadnuté konanie mestského súdu (okresného súdu) trvá už 22 rokov. Z predložených príloh vyplýva, že predmetom konania okresného súdu sp. zn. 17C/39/02 bolo určenie, že spoluvlastníci (žalobcovia) spoločných častí zariadení a príslušenstva obytného domu na [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] a [REDAKOVANÉ] v Bratislave neudelili súhlas žalovanému na vykonanie špecifikovaných stavebných úprav. Predmetom konania Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 8C/96/02 bolo určenie neplatnosti špecifikovaného stavebného povolenia týkajúceho sa zástavby podlbia na obchod na [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] v Bratislave. Predmet týchto konaní bol teda odlišný ako predmet napadnutého konania (určenie spoluvlastníckeho práva). Nie je teda žiaden dôvod považovať všetky tieto konania za jeden celok s potrebou celistvého posudzovania námietky zbytočných prieťahov, resp. neprimeranej dĺžky napadnutého konania. Rovnaký záver potom možno vzťahovať aj na prípadné odvolacie konania krajského súdu v týchto konaniach, ktoré sťažovateľky 1 a 19 ani nešpecifikovali spisovými značkami. Pri posudzovaní námietok sťažovateľiek 1 a 19 preto ústavný súd neprihliadol na tieto konania všeobecných súdov.

80. Ústavný súd neakceptoval obranu mestského súdu, resp. aj krajského súdu vysokým počtom pridelených vecí. Z početnej judikatúry ústavného súdu vyplýva, ako ústavný súd posudzuje takéto okolnosti, preto bez ďalšieho odkazuje na túto judikatúru. Organizačné problémy súdництва nemožno pričítať na ťarchu strán súdnych konaní. Obdobne odkaz na obmedzenia spojené s pandemiou ochorenia COVID-19 nemožno úplne akceptovať. Relevantné je, že v čase, keď tieto opatrenia začali (počnúc marcom 2020), napadnuté konanie už trvalo zjavne neprimeranú dobu (12 rokov). Tieto okolnosti ústavný súd čiastočne zohľadnil pri rozhodovaní o finančnom zadosťučinení a jeho výške z hľadiska primeranosti a spravodlivosti.

IV.2. K namietanému porušeniu základného práva vlastníť majetok a práva na pokojné užívanie svojho majetku postupom mestského súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní:

81. Predmetom ochrany podľa čl. 20 ods. 1 ústavy je len „existujúci majetok“, avšak z judikatúry ústavného súdu, ako aj EŠLP pod tento pojem možno zahrnúť tiež majetkové hodnoty vrátane pohľadávok, na základe ktorých môže sťažovateľ tvrdiť, že má prinajmenšom „legitímnu nádej“ na ich zhodnotenie (napr. III. ÚS 60/04, PL. ÚS 3/09 alebo rozsudok EŠLP vo veci Pine Valley Developments Ltd. a iní proti Írsku z 29. 11. 1991).

82. Európsky súd pre ľudské práva uviedol, že čl. 1 dodatkového protokolu platí iba pre existujúci majetok. Budúce právo tak možno považovať za „majetok“, iba keď bolo nadobudnuté alebo ak je predmetom pohľadávky, ktorá je určitá. Ani nádej na uznanie vlastníckeho práva, ktoré dotknutá osoba nemá možnosť reálne vykonávať, nemožno pokladať za „majetok“ a rovnako je to aj v prípade podmienenej pohľadávky, ktorá zaniká nesplnením podmienky. A predsa sa ochrana poskytovaná čl. 1 dodatkového protokolu môže za určitých okolností

vzťahovať aj na „legitímne očakávanie“, ktorého predmetom je nadobudnutie majetkovej hodnoty. V prípade, že majetkový záujem má charakter pohľadávky, možno predpokladať, že dotyčná osoba má „legitímny záujem“, pokiaľ má tento záujem dostatočný základ vo vnútroštátnom práve, napríklad ak je potvrdený ustálenou judikatúrou súdov. O existencii „legitímneho očakávania“ však nemožno hovoriť, ak panujú rozpory o tom, ako sa má vykladať vnútroštátne právo, a v prípade, že vnútroštátne súdy definitívne odmietli argumenty, ktoré v tomto ohľade predložil sťažovateľ (rozsudok vo veci Glaser proti Českej republike zo 14. 2. 2008, body 51 a 52).

83. Judikatúra EŠLP nie je jednotná, čo sa týka rozhodovania o tom, čo všetko možno považovať za legitímne očakávanie predstavujúce už predmet ochrany podľa čl. 1 dodatkového protokolu. Európsky súd pre ľudské práva napríklad v rozsudku vo veci Koktavá proti Českej republike z 2. 12. 2003 uviedol, že konanie začaté sťažovateľkou sa vzťahovalo na určenie neplatnosti trhovej zmluvy týkajúcej sa majetku vo vlastníctve tretích osôb. Sťažovateľka bola teda výlučne v postavení žiadateľa, a nie vlastníka „existujúceho majetku“, napokon ani nič nenasvedčuje tomu, že by bola držiteľom pohľadávky dostatočne podloženej, aby ju bolo možné vymáhať. Za týchto okolností sa nemôže domáhať „majetku“ tak, ako to ustanovuje čl. 1 dodatkového protokolu, a uvedené skutočnosti nespádajú do pôsobnosti tohto ustanovenia (bod 54). Obdobne v rozsudku vo veci Jasiūnienė proti Litve zo 6. 3. 2003 EŠLP uviedol, že rozsudok, ktorý nebol nikdy zrušený, poskytoval sťažovateľovi vymáhateľný nárok predstavujúci „majetok“ v zmysle čl. 1 dodatkového protokolu (bod 44).

84. Na druhej strane v rozsudku vo veci Anheuser Busch Inc. proti Portugalsku z 11. 1. 2007 Veľká komora EŠLP (na rozdiel od senátu, pozn.) dospela k záveru, že právne postavenie obchodnej spoločnosti ako žiadateľa o registráciu ochrannej známky spadalo pod čl. 1 dodatkového protokolu, keďže vyvolalo záujmy vlastníckej povahy (bod 78). V čase rozhodovania EŠLP pritom nebolo právoplatne rozhodnuté o žiadosti o registráciu ochrannej známky.

85. Posudzovanie EŠLP v tomto smere je teda kazuistické: «Všeobecné pravidlo znie, že ak bolo určité majetkové právo priznané právoplatným rozhodnutím vnútroštátneho orgánu, ktoré je vykonateľné, potom ide o „majetok“ v zmysle čl. 1 Protokolu č. 1.». (KMEC, J., KOSAŘ, D., KRATOCHVÍL, J., BOBEK, M. *Evropská úmluva o lidských právech. Komentář*. Praha : C. H. Beck, 2012, s. 1261.).

86. Európsky súd pre ľudské práva zároveň v rámci aplikácie čl. 1 dodatkového protokolu chráni aj faktický stav napriek absencii vlastníckeho práva, napr. dlhodobé faktické užívanie pozemku (Bruncrona proti Fínsku zo 16. 11. 2004), dlhodobý a dobromyseľný výkon práva užívať nehnuteľnosť, ktorú sťažovateľ nevlastnil (Saghinadze a ďalší proti Gruzínsku z 27. 5. 2010; porovnaj c. d. s. 1258 a s. 1260).

87. Vychádzajúc z uvedených úvah, sťažovatelia sú v právnom postavení žalobcov v spore o určenie spoluvlastníckeho práva k časti nehnuteľnosti. V danej veci absentuje právoplatné a vykonateľné rozhodnutie súdu, ktoré by určovalo, že sťažovatelia sú spoluvlastníkmi špecifikovanej časti nehnuteľnosti. V danom prípade sťažovatelia tvrdia, že nemôžu predmetnú nehnuteľnosť užívať, zrekonštruovať, prípadne prenajať. Teda v danej veci nejde o takú skutkovú situáciu, v ktorej by sťažovatelia dlhodobo a dobromyseľne užívali dotknutú nehnuteľnosť. Z týchto dôvodov v danej skutkovej a procesnej situácii nemožno uvažovať o existujúcom vlastníckom práve, prípadne o legitímnom očakávaní, ktoré by *ratione materiae* spadalo do rámca čl. 20 ods. 1

ústavy, resp. čl. 11 ods. 1 listiny a čl. 1 dodatkového protokolu, preto ústavný súd ústavným sťažnosťami sťažovateľov v tejto časti nevyhovel (bod 13 výroku tohto nálezu).

88. V neposlednom rade uvedený právny záver reflektuje aj princíp minimalizácie zásahov ústavného súdu do právomoci všeobecných súdov, ktorých rozhodnutia sú v konaní o sťažnosti podľa čl. 127 ods. 1 ústavy preskúmané (IV. ÚS 303/04, IV. ÚS 64/2010, IV. ÚS 100/2014), ktorý vyplýva z jeho subsidiárneho postavenia pri ochrane základných práv a slobôd. Aktuálne v napadnutom konaní mestský súd stále reálne rozhoduje o žalobe sťažovateľov, teda reálne poskytuje ochranu (tvrdenému) vlastníckemu právu sťažovateľov. Nevyhovenie ústavným sťažnosťami v tomto rozsahu teda reálne vedie k uprednostneniu právomoci mestského súdu na ochranu subjektívnych práv sťažovateľov pred ich ochranou v konaní pred ústavným súdom.

IV.3. K namietanému porušeniu základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie postupom mestského súdu v napadnutom konaní a postupom krajského súdu v napadnutom konaní:

89. Sťažovateľky 1 a 19 namietajú v priamej príčinnej súvislosti s porušením práv na prerokovanie svojej veci bez zbytočných prietahov a na prejednanie svojej záležitosti v primeranej lehote aj porušenie základného práva na súdnu ochranu a práva na spravodlivé súdne konanie v zmysle tzv. *denegatio iustitiae* alebo odmietnutia spravodlivosti.

90. Ústavný súd v súvislosti s touto námietkou sťažovateľiek 1 a 19 uvádza, že časový horizont, keď sa účastníkovi konania dostáva konečného rozhodnutia vo veci, je neoddeliteľnou súčasťou meradla celkovej spravodlivosti podľa čl. 46 ods. 1 ústavy. Čím je tento časový horizont dlhší, tým viac sa oslabuje kredibilita štátnej moci a špecificky moci súdnej. V súlade s judikatúrou ústavného súdu (III. ÚS 243/2017, III. ÚS 451/2017, II. ÚS 481/2017) v prípadoch extrémnych prietahov v konaní dochádza k porušeniu práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov už samotnou dĺžkou súdneho konania, ktorá predlžuje stav právnej neistoty do takej miery, že sa právo na súdnu ochranu stáva iluzórnym, a teda ho ohrozuje vo svojej podstate (I. ÚS 39/00, I. ÚS 66/03, III. ÚS 113/07, IV. ÚS 290/2024). Neprimeraná dĺžka konania sa potom priamo odráža v dôvere občana v štát, v jeho inštitúcie a v právo, čo je základnou podmienkou na fungovanie legitímneho demokratického a právneho štátu. Ignorovanie týchto princípov konajúcim súdom môže mať za následok porušenie práva na férový proces (čl. 46 ods. 1 ústavy) v jeho časovej dimenzii.

91. V kontexte uvedenej námietky ústavný súd zároveň pripomína, že v systematike ústavy aj dohovoru sú celková dĺžka, rýchlosť a plynulosť súdneho konania obsahom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote [teda len jedného z aspektov „spravodlivého procesu“ (m. m. IV. ÚS 312/04, II. ÚS 621/2014, II. ÚS 15/2020)].

92. Ústavný súd tiež poukazuje na svoju doterajšiu judikatúru, v ktorej uviedol, že prerokovanie veci bez zbytočných prietahov nespadá pod ochranu čl. 46 ods. 1 ústavy, pokiaľ namietané porušenie tohto základného práva (základného práva garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy) nedosahuje takú intenzitu, že s ohľadom aj na ďalšie konkrétne okolnosti posudzovaného prípadu (najmä predmet konania, teda to, čo je pre sťažovateľa v stávke) by bolo možné uvažovať o odmietnutí spravodlivosti (napr. IV. ÚS 242/07, II. ÚS 621/2014, II. ÚS 15/2020, IV. ÚS 627/2020).

93. Z hľadiska právnej a faktickej zložitosti veci, jej významu pre sťažovateľku 19 a skutočnosti, že od podania žaloby uplynulo 16 rokov, a z dôvodu, že napadnuté konanie prebieha na súde prvej inštancie s potrebou vykonávať ďalšie dokazovanie, ústavný súd zastáva názor, že uvedený stav je nezlučiteľný s požiadavkami vyplývajúcimi z podstaty základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 36 ods. 1 listiny a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Dlhodobu trvajúce súdne konanie bez právoplatného rozhodnutia vo veci samej totiž vo svojej podstate možno kvalifikovať vo vzťahu k sťažovateľke 19 ako odmietnutie spravodlivosti (*denegatio iustitiae*). Rezumujúc všetky skutočnosti, ústavný súd rozhodol, že postupom mestského súdu v napadnutom konaní došlo aj k porušeniu základného práva sťažovateľky 19 na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 36 ods. 1 listiny a jej práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 4 výroku tohto nálezu).

94. Vzhľadom na vstup sťažovateľky 1 do konania na základe singulárnej sukcesie (kúpna zmluva), o čom rozhodol okresný súd uznesením z 2. júna 2022, jej právnu pozíciu ako strany v spore je potrebné odvodzovať od právoplatnosti uznesenia z 30. marca 2022, ktoré sa týka pristúpenia do konania žalobcu v 60. rade, ktorého v napadnutom konaní nahradila, a preto aktuálne v kontexte zbytočných prietahov nemožno uvažovať o porušení práv sťažovateľky 1 v takej intenzite, ktorá by viedla k záveru o možnom porušení jej základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie. V tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky 1 preto ústavný súd nevyhovel (bod 13 výroku tohto nálezu).

95. Vo vzťahu k napadnutému konaniu krajského súdu ako odvolacieho súdu nepovažuje však ústavný súd tieto podmienky porušenia základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie za naplnené. Celková dĺžka napadnutého odvolacieho konania bola síce neprimeraná, avšak táto dĺžka odvolacieho konania nesvedčí o tom, že by sťažovateľke 19 bolo odňaté právo na súdnu ochranu, resp. právo na spravodlivé súdne konanie v napadnutom odvolacom konaní, ktoré navyše už v čase podania ústavnej sťažnosti sťažovateľky 19 bolo právoplatne skončené. Ústavný súd preto v tejto časti ústavnej sťažnosti sťažovateľky 19 nevyhovel (bod 13 výroku tohto nálezu). Sťažovateľka 1 nemôže namietat porušenie označených práv postupom krajského súdu v napadnutom odvolacom konaní, preto nemožno uvažovať o porušení jej základného práva na súdnu ochranu, resp. jej práva na spravodlivé súdne konanie postupom krajského súdu v napadnutom konaní, preto ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky 1 v tejto časti nevyhovel (bod 13 výroku tohto nálezu).

96. V kontexte jednotlivých výrokov tohto nálezu je potrebné uviesť, že pokiaľ ide o prvoinštančné konanie ústavný súd posudzoval toto konanie ako celok, t. j. aj obdobie, keď v napadnutom konaní konal pôvodne Okresný súd Bratislava I a následne od 1. júna 2023 Mestský súd Bratislava IV. V zmysle § 18n ods. 2 písm. d) zákona č. 371/2004 Z. z. o sídlach a obvodoch súdov Slovenskej republiky a o zmene zákona č. 99/1963 Zb. Občiansky súdny poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sídlach a obvodoch súdov“) od 1. júna 2023 prechádza výkon súdництва v ostatných veciach z Okresného súdu Bratislava I na Mestský súd Bratislava IV. Podľa § 18n ods. 8 písm. d) zákona o sídlach a obvodoch súdov v súvislosti s prechodom výkonu súdництва podľa odseku 2 prechádzajú od 1. júna 2023 práva a povinnosti vyplývajúce zo štátnozamestnaneckých vzťahov, z pracovnoprávných vzťahov a iných právnych vzťahov zamestnancov zabezpečujúcich jeho výkon a správa majetku štátu, ktorý bol k 31. máju 2023 v správe okresných súdov a ktorý slúži na zabezpečenie výkonu súdництва podľa odseku 2,

v prípade agendy podľa odseku 2 písm. d) z Okresného súdu Bratislava I na Mestský súd Bratislava IV. Z uvedeného dôvodu sa výroky tohto nálezu vzťahujú výlučne na Mestský súd Bratislava IV, ktorý je zároveň označený ako porušovateľ špecifikovaných práv sťažovateľov, hoci ide o posudzovanie obdobia, keď konal ešte aj Okresný súd Bratislava I.

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

97. Cieľom primeraného finančného zadost'učinenia je dovŕšenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

98. Prihliadajúc na petit ústavných sťažností, ústavný súd konštatuje, že sťažovateľka 1 si uplatnila finančné zadost'učinenie v sume 17 000 eur od mestského súdu a 5 000 eur od krajského súdu, sťažovatelia 2 až 18 si uplatnili finančné zadost'učinenie každý po 25 000 eur od mestského súdu a sťažovateľka 19 si uplatnila finančné zadost'učinenie 30 000 eur od mestského súdu a 5 000 eur od krajského súdu, ktoré odôvodnili skutočnosťami uvedenými vo svojich ústavných sťažnostiach. Ústavný súd neprihliadol na doplnenia ústavných sťažností sťažovateľiek 1 a 19 po prijatí na ďalšie konanie, v ktorom zmenili ústavné sťažnosti tak, že postupne požadovali vyššie finančné zadost'učinenie. Ústavný súd v uznesení o prijatí ústavnej sťažnosti je povinný uviesť rozsah, v akom prijíma ústavnú sťažnosť na ďalšie konanie (§ 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde), čím zároveň vymedzí predmet konania vo veci samej. Z uvedeného vyplýva, že po prijatí ústavnej sťažnosti nemožno meniť (rozširovať) predmet konania vo veci samej.

99. Pri rozhodovaní o primeranom finančnom zadost'učinení ústavný súd vychádza zo zásad spravodlivosti, z ktorých vychádza aj EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadost'učinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu.

100. Pri rozhodovaní o finančnom zadost'učinení ústavný súd prihliadol na to, že v posudzovanej veci bol nepochybne prítomný prvok skutkovej zložitosti veci, a to predovšetkým pluralita na strane žalobcov. Uvedená skutočnosť viedla k opakovanému rozhodovaniu súdu prvej inštancie o zmenách na strane žalobcov v dôsledku prevodov bytov (kúpne zmluvy, resp. darovacie zmluvy), rozhodovaniu o pristúpení ďalších žalobcov, resp. o pokračovaní v konaní s dedičmi po pôvodných žalobcoch. Relevantné je, že dochádzalo aj k opakovaným úpravám petitu. Napokon krajský súd ako odvolací súd zrušil rozsudok okresného súdu výlučne z dôvodov, že žaloba nespĺňa zákonom ustanovené náležitosti (neuvedenie potrebných údajov na účely zápisu do katastra nehnuteľností, otázky aktívnej vecnej legitímácie, nedostatky splnomocnení). Uvedenú okolnosť možno čiastočne pričítať okresnému súdu, ktorý mal procesne náležitým spôsobom reagovať sám na tieto nedostatky, a to aj s vyvedením príslušných procesnoprávných následkov v prípade neodstránenia uvedených náležitostí. Zároveň však ide aj o zodpovednosť samotných žalobcov ako účastníkov konania (strán sporu). V reakcii na právny názor odvolacieho súdu v kasačnom uznesení okresný súd uznesením z 18. septembra 2019 vyzval žalobcov na odstránenie väd žaloby a na doplnenie splnomocnení a pod. Žalobcovia opakovane žiadali o predĺženie lehoty, a to vždy o 6 mesiacov. Na výzvu okresného súdu napokon žalobcovia reagovali až podaním doručeným 8. decembra 2021, t. j. po uplynutí vyše dvoch rokov. Ostáva stále otvorené, či žalobcovia na výzvu okresného súdu

za rok 2024 v sume 13,73 eur (1/100 výpočtového základu podľa § 16 ods. 3 vyhlášky), čo spolu predstavuje sumu 713,96 eur. Vychádzajúc zo zistenia, že právni zástupcovia týchto sťažovateľov sú platcami dane z pridanej hodnoty (zistené zo stránky www.financnasprava.sk), uvedená suma bola zvýšená o túto daň vo výške 20 % podľa § 18 ods. 3 vyhlášky a podľa zákona č. 222/2004 Z. z. o dani z pridanej hodnoty v znení neskorších predpisov o sumu 142,79 eur. Hodnota náhrady trov konania takto predstavuje v každom vymedzenom prípade sumu 856,75 eur (body 11 a 12 výroku tohto nálezu).

104. Náhradu trov konania za ďalšie úkony predstavujúce hotové výdavky, a tým aj súčasť režijného paušálu (§ 15 a § 16 vyhlášky) sťažovateľke 19 ústavný súd nepriznal (bod 13 výroku tohto nálezu), pričom dáva do pozornosti, že § 73 zákona o ústavnom súde svojou štruktúrou (vzťah ods. 1 a 3) právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy (III. ÚS 209/2020, I. ÚS 238/2021, I. ÚS 675/2023, I. ÚS 315/2024). Vzhľadom na rozsah zodpovednosti mestského súdu (pôvodne okresného súdu) za vzniknuté prieťahy a celkovú dĺžku napadnutého konania ústavný súd nezaviazal krajský súd povinnosťou náhrady trov konania sťažovateľky 19.

105. Vzhľadom na uvedené ústavný súd vo veci náhrady trov konania sťažovateľov 2 až 17 a 19 rozhodol tak, ako to je uvedené v bodoch 11 a 12 výroku tohto nálezu. Priznanú náhradu trov konania je mestský súd povinný zaplatiť na účet právnych zástupcov týchto sťažovateľov (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 ods. 1 CSP) v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

106. Ústavný súd sťažovateľke 1 právo na náhradu trov konania nepriznal (bod 13 výroku tohto nálezu). Ústavnú sťažnosť sťažovateľky 1 možno vnímať ako nekvalifikovaný a neúčelný úkon právnej služby. Na jednej strane rozsahom obsiahla ústavná sťažnosť neobsahovala relevantnú skutočnosť potrebnú pre náležité posúdenie opodstatnenosti jej námietok (účastníctvo sťažovateľky 1 na základe singulárnej sukcesie od roku 2022 v napadnutom konaní). Vychádzajúc tiež z petitu ústavnej sťažnosti sťažovateľky 1, možno konštatovať, že sťažovateľka 1 mala vo väčšej miere neúspech ako úspech v konaní pred ústavným súdom. Daný výsledok konania pritom bol predvídateľný (napr. namietanie porušenia práv v konaní, v ktorom sťažovateľka 1 nebola ani stranou a pod.) a je spôsobený priamo formuláciou petitu, a teda nekvalifikovane a neodborne vyhotovenou ústavnou sťažnosťou. V neposlednom rade ústavný súd opakuje, že zákon o ústavnom súde právo na náhradu trov konania pred ústavným súdom nestavia do nárokovateľnej polohy. Z týchto dôvodov ústavný súd nevyhovel návrhu sťažovateľky 1 na náhradu trov konania.

107. Sťažovateľ 18 ako právny zástupca sťažovateľov 2 až 17 v ústavnej sťažnosti taktiež nevymedzil presne účastníctvo niektorých sťažovateľov. Nedostatok ústavnej sťažnosti sa takto týkal len niektorých sťažovateľov, pričom presné vymedzenie účastníctva napokon nemalo bezprostredný vplyv na výsledok konania pred ústavným súdom – nevyhovenie ústavnej sťažnosti v časti namietaného porušenia vlastníckeho práva, nebolo nijako viazané na časové okolnosti účastníctva. Pokiaľ ide o priznanie konkrétnej výšky finančného zadost'učinenia, toto je závislé od úvahy ústavného súdu. Z týchto dôvodov ústavnú sťažnosť sťažovateľov 2 až 18 ústavný súd nepovažoval napriek absencii vymedzených skutočností za nekvalifikovaný a neúčelný úkon právnej služby. Sťažovateľ 18 si napokon ako právny zástupca sťažovateľov 2 až 17 uplatnil

výrazne nižšiu sumu náhrady trov, ako by mu náležala podľa vyhlášky, preto ústavný súd sťažovateľom 2 až 17 náhradu trov konania v uplatnenej výške priznal. Sťažovateľovi 18 (samostatne) ako advokátovi, ktorý je zároveň v tejto veci aj sťažovateľom, ústavný súd náhradu trov konania nepriznal (bod 13 výroku tohto nálezu).

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 22. októbra 2024

Miloš Maďar
predseda senátu